

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 101. ANULU XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septem-
man: joi'a si Dumineca. — Prenume-
ratiunea se face in Sabiu la espeditura
oiei pe afara la c. r. poste, cu bani
gala prin scrisori francate, adresate
catra espeditura. Pretiulu prenumerati-
nei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a.
ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pen-
tru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu
8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a.
Pentru princ. si tieri straine pe anu 12
pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 23 Dec. 1865. (4 Ian. 1866.)

Inseratele se platescu pentru
intea ora cu 7. cr. sirulu cu litera
mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si
pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu la Sântulu Ignatiu. In Sinodulu mitropoliei
nôstre greco-resaritene, ce s'au tinutu in 17 Augustu a. c.
precum amu potutu intielege genuinu, s'au aflatu debuintia de
a se stabili si organisá unu foru apelatoriu pentru cauzele a-
pelate la metropolia cu privire la usulu, ce au sustatu in
impregiurările de mai nainte pentru pârtile eparchieloru nô-
stre din Aradu si Caransebesiu, si s'au decisu: cá forulu a-
cest'a sub nume de „Consistoriu de apelatiune mitropolitanu“
va avé sa consté cu competintia iurisdictionale basata pe
canónele bisericesci: 1) din Mitropolitulu, séu pe tempulu va-
cantie, din Locutiitoriulu mitropolitanu cá presiedinte; 2) din
amendoi Episcopii sufragani; 3) din doi Archimandriti, ori
Protosingeli, ori Igumeni; 4) din doi Protopresbiteri; 5) din
doi Parochi si in urma 6) din unu séu doi Actuari.
Aceste posturi le va prevedé Mitropolitulu in cointielegere
cu Episcopii sufragani numai decátu astfelu, cá la denu-
mirea membriloru Apelatoriului sa se ié in considerati-
une barbatii bisericesci cualificati si binemeritati din Epar-
chiele sufragane.

La propunerea Preasântiei Sele a Domnului Ioann Popasu,
Episcopulu eparchialu alu Caransebesiului, s'au si denumitu de
Asessori apelatoriali din partea aceleiasi Eparchii, Protopresbi-
terulu Lugosiului Ioann Marcu, si Parochulu Zorlentiului mare
Lazaru Tiapu.

Revista diuaristica.

Cu privire la cestiunea tranna estragemu dupa P. Hirnök

Maiestatea Sea nu va cede alta forma de uniune a
Tranniei cu Ungari'a, decátu aceea carea prelanga comunita-
tea legislatiunei si administratiunei celei mai inalte, asigura
interesele natiunalitatiloru si autonomi'a tieriei.

Totu acésta fóia se tangui'a asupra nepoliticeei magiario-
secuie din diet'a tranna, carea in locu sa ajute la deslegarea
cestiunei, numai o au mai ingreunatu.

Frdbl. ne spune, ca nu se va implini dorinti'a generala
(a Magiario-Secuiloru R.), cá sa se disólve diet'a tranna si pe
bas'a legéi din 1848 sa se conchiame deputatii ardeleni la Pe-
st'a. Aceeasi fóia ne spune, ca maioritátiei unguresci va sa i
se dé ocaziune a supune unei consideratiuni mai de aprópe
dorintiele si ingrigrile Sasiloru si Romániloru.

„Zukunft“, care apare acum cá diuaru, ne anuntia, ca unii
din magnatii transilvani aru fi ajunsu déjà in Pest'a spre a fi
indelete la dieta.

Debatte deminte tóte scirile respandite despre ministe-
riulu ungurescu.

Vorbirea D. Dimitrie Mog'a (asesoru la tabl'a reg.) in sied. din 6 Dec.

Din catalogulu celoru insinuati spre vorbire potea vedé
ori-cine, ca eu si acei'a, cari suntu de o parere cu mine, nu
amu voitu nici de cátu, a osteni atentiunea inaltei case cu
vorbiri literarie si lungi, si déca mi-aru fi venitu noroculu
eri sa potu vorbi in diu'a de astadi m'asiu fi alaturatu si eu
cu tóta bucuri'a la propunerea Domnului deputatu din scau-
nulu Odorheiului, cá sa inchidemu desbaterile; in sa, Dloru!
acum sa-mi fia ertatu pentru gresié'a acést'a ce o facu in
contr'a vointiei Domniei sele, ca-mi redicu vorb'a astadi. Si
cu atátu mai multu me rogu de pré on. Domnii pentru putina
atentiune, cu cátu socotescu, ca nu voiu abusá de patiinti'a
Domniei vóstre, candu dupa o desbatere de trei dile mi vine
tempulu si mie a spune, ca pentru ce suntu de parerea Esc.
Sele Dlu Metrop. Br. de Siagun'a si nu de alta parere din
sal'a acést'a. — Premitu inainte, Dloru, ca nu amu gându a
osteni, inalt'a casa cu asiá lunga vorbire, cum a ostenit'o unu
Domnu in diu'a de eri, dar atátu ve spunu, sa sciti
curatu, cumca (aratandu o hártiutia) pe hártiuti'a acésta mica
suntu atátea vorbe insemnate, cátu de pré ea, fára nici o re-
stringere a poteriloru mele a-si puté vorbi de acum dela 10 1/2
pána la cincí ore dupa amédi; in sa nu o facu, pentruca nu
aflu de lipsa (miscare in sala.) Fiinduca vedu, Dloru ca nu

me ascultati bucurosi, trebue sa ve spunu inca un'a; eu vor-
bescu in limb'a romána, macaru, ca si limb'a magiara tocm'a
asiá de bine o sciu, cá si macaru care dintre DVóstra, póte
socotiti ca eu vorbescu din reutate in limb'a mea, nicidecum
nu o facu din reutate acést'a, Dloru, ci o facu pentru aceea,
ca o postesce onórea natiunei, de care me tinu, si onórea po-
porulu acelu'a, cu care locuiti si DVóstra la olalta.

Dloru! a dice intr'o congregatiune cá acésta compusa
mai totu de barbati, cari locuiescu intre románi — luandu
afara póte pe Domnii secui — a audí din gur'a unui depu-
tatu, care este representantulu unui comitatu, locuitu in cea
mai mare parte de Románi, ca nu pricepe limb'a romanésca,
spunu dreptu, ca-mi este rusine; unu milionu 100 de mii
románi, déca nu a meritatu nici atátu, cá sa invetie limb'a
loru, si fratii magiari din acésta patria — este tristu lucru.
A-siu mai poté dice multe Dloru, in sa vorbescu faptele, eu
tacu, (miscare in sala.) De voiti Dloru me ascultati pána in
sfersitu, voiu vorbi, de nu, apoi voiu tacé (strigári de halljuk!)

Escelenti'a Sea D. Metrop. Br. de Siagun'a si a luat
indresnéla, dupa parerea mea cu o supunere, cu o modestia
nespusa, a-si face propunerea, care si eu o sprijinescu; o
sprijinescu din caus'a aceea, care aici este dovedita asiá, in
cátu nu aru trebui sa mai vorbescu si eu pentru dovéda ei.
Noi si in specie eu cá románu la mandatulu Maiestatei Sele
a pré gratiosulu nostru monarchu, principe alu Transilvaniei
si rege alu Ungariei, amu luat parte la diet'a transilvana,
pentru care amu luat eu parte la acea dieta in starea in
care me aflamu eu atunci póte nu o cunóscu. Eu amu in-
tratu in diet'a din Sabiu cu mare bucuria. Pentru ce? pen-
tru propusetiunea I-a regésca venita la acea dieta, ca a fostu
conglasuitoare cu dorintiele Romániloru din Transilvani'a des-
coperite de sute de ani. —

Asiá dara eu, care in anulu 1848 amu fostu celu mai
ferbinte pártinitoriu alu art. I de lege adusu in diet'a aceea,
cu care din nenorocire meamu veditu împártita chiaru si fa-
mili'a mea in deosebite páreri, asiá, incátu unii din fratii mei
au luat parte la cele mai crâncene batálie de o parte, iara
ceialalti au luat parte la cealalta parte; cátu este de dure-
rosu acést'a, candu unu frate este silitu a puscá in contr'a
fratelui seu, o póte simti ori si ce omu cu simtiu!

A-si poté dice dara, ce a fostu caus'a, ca eu care amu
simtitu in 1848 pentru uniune, amu retacitu, de m'amu bá-
gatu in diet'a din Sabiu? Eu Dloru, fapt'a acést'a o tinu
de fapta natiunala, tocm'a asiá, precum tineti DVóstra uniunea
Transilvaniei cu Ungari'a, apoi puneti-ve Dloru in starea mea;
eu pána in 1848 m'amu tinutu de clas'a privilegiata, amu a-
vutu drepturi individuale, dara nu drepturi natiunale. Voiu
esplicá cum? Eata Dloru: Art. din 1791 a facutu nisce
mesuri, care pe noi Románii, bateru ca amu fostu legati prin
privilegiu de natiunea magiara, totusi ne-a eschisu dela tóte
beneficiurile tieriei, cátu numai s'a potutu.

DVóstra veti dice póte, ca n'a fostu asiá, ve voiu do-
vedí, Dloru, minteni. Dela an. 1791 pána la 1837 n'a fostu
dieta restaurátore in intielesulu legiloru din 1791 pentru gu-
vernarea Transilvaniei, pentru statiunea de presiedinte la ta-
bl'a reg., pentru protonotarii etc. In 1837 in sa a conchia-
matu imperatulu Ferdinandu o dieta in Sabiu, care au restau-
ratu tóte statiunile acestea si a fácutu pentru posturile a-
mintite candidatiune din trei natiuni si patru religiiuni.

Mi se va dice, ca si atunci s'a cadidatu unu románu, o
dreptu Dloru, ca s'a si cadidatu unulu, care a fostu románu,
adeca Samuilu Popu, in sa acelu románu, precum se scie, si
a parasitu legea numai cá sa ajunga consiliariu gubernialu,
si a si ajunsu.

Acestea le sciu, pentruca, candu s'a fácutu acést'a can-
didiatiune amu fostu si eu in dieta cá omu tineru si cance-
listu la tabl'a reg. si de aru sci cine-va, ca eu retacescu, me
rogu sa me indrepte.

Asiá dara pe lánge tóta favórea legiloru Románulu pána
in an. 1848 tinendu-se de religiunea gr. cat. séu gr. orien-

tală, că atare nu a putut să intre în biserică constituțională nici decăt. În 1848 s'a deschis biserică constituțională pentru toți oamenii, s'a deschis și pentru noi Români, însă pentru noi Români numai în idee. Eu am salutat atunci legile acelea, căci am socotit ca privilegiile cele ruginite și legile, care au fost nefavorabile pentru Români s'au sters cu totul; am socotit, că acum nu va mai fi întrebarea, de care religie sau națiune se ține unul sau altul, de care familie e etc., fără să se caute capacitatea, să se caute vrednicia să se caute meritele pentru patrie și pentru tron, când va veni vorba de împlinirea vre-unui post sau de înaintarea în vre-unu rang. Amăgit în aceste visuri, am părțit și eu uniunea din 1848.

Nu voiesc Dloru să veniți la aceea, că prin vorbirea mea să ve amărâți, dară totuși trebuie să marturisiți aceste, căci de nu, a-ți dice, că eu sunt un om, care vorbesc în coce și în colo fără de a dovedi prin fapte și exemple. Vine an. 1848, Români atunci s'au adunat la Blasiu în un număr foarte mare, acolo ei au făcut numai o petiție către dietă de atunci; cine aru dice, că au făcut Români altă ce-va, la acela ia-siu răspunde, că Români nici odată nu au făcut și nu voru face fapte ilegale, care nu le va concede guvernul. Eu Dloru tinu adunarea din Blasiu compusă după lege și lucrările ei în întelesul acestă le întielegu. Adunarea aceea a petiționat între altele în contră uniunii, pentru aceea, pentru că adunarea din Blasiu a fost matura de a prevedea cumca reutatea aceea, care a provenit din legile de mai înainte prin uniune, nu se va delatură, ci numai mai mare va fi. Nu voiesc a aduce multe altele înainte, ci me stringu numai la faptele de atunci. Adunarea din Blasiu a trimis o deputație de 100 de bărbați la dietă din Clusiu, care deputație de dietă nu s'au ascultat, și nici a putut să fie ascultată, pentru că petițiunea aceea nu era obiectul al desbatărilor dietei.

Eu că un om, care între cele mai grele împregiurări am catediat a dice dreptatea și adevărul, cutedi a dice și acum, că fiindu că acea petiție nu a venit la dietă pre cădea guvernului, apoi nici nu s'a putut lua la pertractare, că un lucru, care nu s'a ținut de dietă. —

Cu această petiție a mersu o deputație și la Imperatul la Viennă și nefiindu Imperatul la Viennă s'a dusu la Innsbruck, acolo unde a trimis și dietă transilvană de atunci pe comitele supremi Vээр și pe deputatul Odorheiului Pálffy cu art. I din 1848 și Imperatul a dat o rezoluție Românilor, de mi aduce bine aminte — că membrii deputației române au de a se duce la Pestă și acolo să se insinueze la Palatin și la ministeriul răspundător. Că credincioși suspuși ai Imperatului în urmă acelui mandat pre înalt, membrii acelei deputații, întru care deca mi aduce bine aminte, au fost și Esc. Sele Domnii Metropolit de acum Siagon și Siulatio, să dusu la Pestă și s'au insinuat la Palatin și la ministrii de atunci Batyányi, Kossuth, Mészáros etc.

Și ce au dobândit acești bărbați de încrederea Românilor? Dobândit au ascultare, fostu aceiași bărbați, cari atunci au fost tare însuflețiți de cine-va? Eu precum știu și dela alții, ear mai cu sēma din o epistolă privată dela un bărbat sdraven al națiunii române dela protopresbiterul Igiannu dīcu, că n'au fostu bagați în sēma de nime. Asia dară au fostu siliti să vină acasă fără rezultat. Când s'a intemplat acestea Dloru, eu eram în mijlocul Românilor cu simțiri unionistice magiare.

Puteti socoti starea, în care mă aflăm eu atunci; pōte că a fostu nefericire, ce însă pentru starea mea privată a fostu și este fericire. — Că eram căsătorit cu o femeie de națiunea magiara, — eu nu șiamu ce se facu, am stat și am asteptat decurgerea lucrurilor.

Cum au decursu acestea știu, știu câtă a fostu de tristă acea decurgere a lucrurilor, câtă mai tristă nu a putut fi (helyes.)

Acum multămă lui Ddieu, că au trecut prestă noi norii acei grei. Nu voiesc a aduce înainte unele vorbe, care le-a întrebuintat eriu unu de altmintrelea pre stimat Domnu, adevă Dlu Dozs'a, pentru că respectezu cu multă mai multă adunarea acestă. De-si nu suntă bețărni că densulu, dară totuși credu, că și eu suntă veterani în legile patriei și și eu a-siu pot esplică câte ce-va din ele, însă lasu acestea acum, și me duc mai departe. — Ce s'a mai intemplat atunci nu mă aduce înainte, fără numai aceea, că în Transilvania la 1849 pacea s'a liniștit prin aceea, că puterea ia luat-o din mână maicei credu, și au venit în mână Domnitoriului nostru pre gratiosu. — Dreptu, că ministrii de atunci adevă din 1849 au dat Domnitoriului sfaturi, cu ceea ce eu nu sum învoit, iau dat sfaturi către absolutismu, pre care le-au ascultat în cursu de 12 ani. A venit diplomă din 20 Octobru 1860.

Monarchulu singuru din gratia, care o are către poporele

sele, au dat poporelor constituțiunea. Ce s'a intemplat la 1861/2 nu vreu să aduce înainte, fiindu că suntă reminiscențe triste, fără me bagu la anul 1863 de unde amu pornit.

Eu precum amu disu, amu intrat în dietă din an. 1863. Vedeudu eu luptele la alegeri prin comitate, prin care Magiarii se străduiau din toate puterile, că să fie aleși de deputați în acea dietă, aveam oșeri care sperantia, că deputații magiari voru intră cu noi dimpreună în acea dietă, ceea ce tare a-siu fi dorit. Și ve marturisescu înaintea lui Ddieu, și a DVōstra, că amu dorit această numai pentru aceea, că propusețiunea regesca din antăiu au sunat pentru redicarea națiunii române în sistemă celor trei națiuni și patru religii ale patriei, că să fie și ea ună a patră națiune, și religie ei a 5, respective a siēs'a religie. DVōstra mai bine știți, de ce nu ati intrat în dietă din 1863/4, eu nu vreu să ve întreb, multi a-ți fi dorit însă, că să fiți contribuit și DV. la adunarea legii acelei bateru câtă de puțin, căci aceea ne-aru fi adusa nesce fructe dulci și salutare pentru totu, — și eu trebuie să marturisescu, că atunci nu a-siu fi venit în nefericită stare, în care mă aflăm acum, că să stau că un român din clasă de mijlocu, cu talente mărginite a apără terenulu din 1863 vis-a-vis cu atăți bărbați întiepti și esperți, cari îi potu numi veterani în apararea constituției și a drepturilor patriei. Insa sōrtea a voit altmintre, DV. nu a-ți intrat, ce amu avut noi de a face? Noi pre vorba monarchului cu ajutoriul aceloră, cari au benevoit a intră cu noi, amu intrat în dietă, că să capete și poporul român acelea drepturi, care elu de sute de ani le-a dorit și postit.

Au intrat în acea dietă (Sabiana) toți Români fără excepție; au intrat și Sasii toți, singuru numai cu excepțiunea unui — a Dlu Brennerberg Franz; au intrat persoane preainsemnate și din naționalitatea Dniei Vōstre, bărbați, Domnilor, despre a căroru caracteru nepatatu nici monarchulu, nici națiunea magiara, nici odată nu s'au indoit, și oșeri că acei, cari mi facu fala, că amu putut fi partasiu luminatelor consultări ale Domniei lor, atătu în Sabiu, câtă și mai departe — în senatul imperial, însă să lasă senatul acestă pentru multi neplăcut. Multămă dară domnilor aceloră, cari au benevoit a intră în dietă din Sabiu cu acela scopu, că să împlinescă ună din cele mai ferbinti dorințe ale Românilor. Și trebuie să me întorcă către frații deputați de naționalitatea sasēsca, cu cari amu avut onore a siedē în acea dietă, că să le dau Dniei lor cea mai ferbinte multămă pentru via participare la aducerea acelor articuli de lege, prin cari națiunea română din Transilvania a ajunsu egală îndreptătită cu celelalte națiuni ale patriei. Eu însă Dloru și acolo amu fostu nenorocit, pentru că nu m'amu putut învoi întru toate cu principiile și vointă regimului d'atunci; dară totuși trebuie să marturisescu cu recunoscintiă, că persecuții nu amu rabdat pentru aceea, căci regimulu de atunci m'a lasat în pusețiunea, în care s'a îndurat monarchulu a me designă, dară totuși lupte amu avut și acolo.

Acum sum chiamat aici; și dechiaru Domnilor, că aici sum silitu a-mi redică vocea pentru terenulu câștigat în an. 1863. Nu voiesc însă că să-mi descoperiu voică mea în obiectulu acestă momentos, care pentru națiunea română e o întrebare de viață, pentru că totu numai de giabă o a-si face această, cândă puterea aici e totă în mâinile DVōstre; fiindu că adunarea acestă nu e conchiamată pre o basă favorită pentru poporu, ci pre nesce base privilegiate. (Va urmă.)

S a b i i u 22 Dec. Prea Ven. ostru Consistoriu Archidieceșanu prin cerculariulu seu de sub nr. cons. 947/1865. aduce la cunoscintiă Prea on. Protopresbiteri și a întregi nostre preoțimi, că la insarcinarea Inspectoratului suprem al școlilor noastre, P. Prof. Zacharia Boiu au elaborat o „Carte de cetire“, pentru școlile noastre capitale. Cestiunată carte s'a substernută spre luare la cunoscintiă și aprobare. Aflându Inspectoratul suprem, atătu după cuprinsulu câtă și formă ei, coresponditoare trebuințelor noastre, înaltu acelă și esprima sperantia, că această carte va aduce folosulu dorit în privința înmulțirii cunoscintelor și în întărirea în religioșitate și moralitate a tinerimei noastre școlare; în deosebi însă va implini o lipsă de multă simțită în invetiamentulu gramaticii și prestă totu alu limbii noastre, „carele este unulu dintre cele mai de frunte obiecte de invetiamentu“. Deci se recomanda în fine tuturor Inspectorilor de școlă districtuali și locali spre a o introduce: în clasă a două și a trei a școlilor capitale precum și celelalte școle populare că carte școlară, spre care scopu se și modifica §§ii 33. și 34. din Instrucțiunea pentru Invetiatorii din școlile normale și capitale nr. scol. 42 dto 14 Septembrie 1862. —

Aflămă mai departe din isvoru de totu autenticu, că Prea Ven. Consistoriu Archidieceșanu au premiatu susu memorată carte cu sumă de 200 f. v. a. o faptă carea și face singura comentariulu.

Nu putem decăt să ne exprimăm bucuria vedeudu că

câta caldura se interesăza Prea V. Consistoriu de imultirea cărților folosite pentru tinerime iara de alta parte, cum acel'a nu numai ca aproba produsele literari, ci și sprijinesce și încurajaza pe producatorii lor.

Sa bii u 22 Decembre. Dupa unu telegramu oficialu alu magistratului de aici aflămu ca diet'a transilvana se va continuă mâne, spre care scopu se și invitara deputatii aflatori aici a plecã cãtra Clusiu.— Cetimu in diuarele de Vienn'a scirea, ca br. Ludovicu Iosika aru fi denumitu de gubernatoriu pentru Transilvani'a.—

(+)

P. on. D. Protopresbiteru alu Tractului Albei Iuliei și Parochu in Celu'a

Gregoriu Ratiu,

lasându in adenca jele pre dulcea sea sotia, pre iubiti sei fii și fiice, pre unu ginere și dōne nurori, nepoti și nepōte și pre alte rudeni deaprobe și indepartate și in fine pre fii sei sufletesci— se mutã in 18 l. c. dupa o suferintia de 5 septemâni la vecinicia.

Perderea cea insemnata atātu pentru st. familia cātu și pentru biserica și natiune o vomu putē pretiui din unele trasuri generale din vieti'a reposatului. Densulu adeca se nascu la an. 1801, se santi intru Preotu la 1821, iara de Protopresbiteru se chirotesi la an. 1836. Cã parinte de familia crescū patru fii natiunei și bisericeii sele, dintre carii unulu este Pr. on. Par. Protopresb. alu Hatiegului Ioann Ratiu, odiniora parochu in Alb'a Iulii'a și apoi redactorulu acestei foi; altulu stim. Parochu alu Ighiului Antoniu Ratiu; altulu fu rapitu de mōrte din cararea studieloru și alu patruea se afla aprobe de finirea curseloru gimnasiali. Nu mai putinu se ingrigi de crescerea a duoru fiice dintre cari un'a e soci'a on. Parochu'alu Albei Iuliei Alessandru Turdasianu, iara alt'a se afla inca sub ocrotirea obidatei sele mame la cas'a parintēscã.

Cã unni modelu de pietate și de energia fiiloru sei sufletesci, parochiali și tractuali, precum și celoru ai pretiuitei familie gelinde, aducemu și noi tributulu de stima și de gele, esprimendu-ne condurerea nōstra. Fia-i tierân'a usiora și amintirea vecinica! *)

Brasiovu 14 Decembre. (intârduat) Cu sincera parere de reu amu sa ve notificu de astadata, Dle Redactoru, o trista intemplantare reposarea negutiatoriuului și concetatiēnului nostru de aici Hagi Dimitriu Ciurcu, carele pentru simtiemintele sele piōse și mai multu inca pentru poftelē sele filantropice și adeveratu crestinesci, manifestate in vieti'a, merita și dupa mōrte a fi numitu cu totu respectulu, in cercuri cātu mai estinse.

Pentru de a se dã o descriere credincioșã vietiei acestui crestinu adeveratu, a-si fi doritu sa se fi publicatu frumos'a cuventare funebreale rostita de D. Prot. Petricu, in totu cuprinsulu ei, cātu pentru sirurile acestea ele n'au decatu sa esprime in putine cuvinte unele trasuri din vieti'a reposatului precum și unele fapte, prin care acel'a s'au fãcutu in adeveru nemuritoriu — cãci adeveru vecinicu remâne dīcerea intieptului Solomonu: Dreptii in vécu voru fi vii și intru Domnulu plat'a lor!

Cã sa venimu mai intâiu la fapte, iata cu ce au terminatu Hagi D. Ciurcu vieti'a sea, a testatu gimnasiului și scōleloru normale gr. or. de aici 200 # (galbini), pentru fondulu de pensiune alu preotiloru și profesoriloru resp. a veduveloru și orfaniloru acelor'a 60 #, bisericeii S. Nicolae din scheiu 200 #, bisericeii S. Adormiri din cetate 150 #, bisericeii din Brãsiōvulu-vechiu 60 #, bisericeii din Cinciariu ce se zidesce 30 #, pentru fondula parochialu dela biseric'a S. Nicolae 60 #, asemenea și pentru celu dela biseric'a S. Adormiri totu 60 #. Se potē ore cã fericitulu testatoru, dupa starea sea, sa-si termine mai demnu decātu asiã vieti'a sea pamentēna, carea și de altmintrelea a fostu unu siru de binefaceri, cunoscutē și necunoscutē in publicu, cu cari au miluitu elu pre saraci și lipsiti, ori unde i se dã ocaziune! In adeveru, precum densulu la facerea testamentului seu si-au luat de esemplu pre nemuritorii fundatori și binefãcatori, ai bisericeiloru și instituteloru memorate togm'a asiã s'au fãcutu și insusi modelu, demnu de imitare pentru posteritate. Fia cã maretulu esemplu de adevarata caritate crestinescã, ce s'au datu in Brasiovu de atâtea ori, de atâtea suflete nobile, și care s'a repetitu și acum'a prin fericitulu intru pomenire Hagi D. Ciurcu, sa a fle multe inimi deschise și de aici inainte, in Brasiovu și pretutiudenea, in favorulu bisericeii și alu scōlei, și prin acelea, in favorulu adeveratei fericiri a nēmului nostru!

Raposatulu in Domnulu Hagi D. Ciurcu s'a nascutu in Brasiovu la anulu 1803 din pãrinti onorabili, dreptu-credin-

*) Ne-aru fi deobligatu fōrte, candu cine-va dintre on. preoti tractuali ne-aru fi impartasitu mai detaliatu schitie din vieti'a reposatului. R.

ciosi. Afacerile negociatoresci l'a fãcutu sa se strãmute mai târdtu și sa petreca mai multu tempu in Bucuresci, lãnga respectabilulu seu frate Domnulu Nicolae Ciurcu, carele inca e cunoscutu ca binefacatoriu atātu alu bisericeii dela S. Adormire cu 400 floreni, cātu și a gimnasiului nostru totu cu 400 floreni v. a. Din Bucuresci s'a strãmutatu raposatulu Hagi Dimitrie Ciurcu la Silistri'a, de unde dupa ce si-au mai adaosu la stãricic'a, ce si-au fostu agonisitu, s'au dusu spre inchinare la S. Mormentu. Restulu vietii sele apoi l'au petrecutu in Brasiovu, unde dupa ce s'au împãrtãsit cu s. s. taine au și reposatu in Domnulu in 10 și s'au inmormentiatu in 12 Decembre, cu tōta pomp'a cuviincioșã, concomitatu fiindu pãna la loculu de odihna de onoratulu seu frate, de prētēnii și veneratorii densului, intre carii cu dreptu cuventu potemu sa numeramu in rendulu celu d'antãiu pre onorabilulu corpu profesoralu, dimpreuna cu elevii gimnasiului și a scōleloru normale.

Fia-i tierân'a usiora și pomenirea vecinica!

Procedura la actulu de alegere a ablegatuluuipi
Orezidorfu (Cocota)
(Capetu din nr. 99.)

Contractualistii germani din Gyarmatha, cari au cãte dōne seu tre; lantie de vie, in sa nu cã proprietate, ca pentru acelea dau dīcēiuala domniloru de pamentu, și cari n'au nici o palma de locu urbarialu, li s'au datu dreptulu de alegere? Unu asemenea casu e și cu Germanii contractualistii din comun'a Covalsi, acei Germani n'au proprietate de pamentu urbarialu cātu, murindu sa-si pōta acoperi trupulu. On. comisiune conscriitōre le-au datu dreptulu de alegere! Romãniloru nu le da. Causa usioru de priceputu: ca acei contractualistii, cū voia seu fãra de voia trebuie se votisēze dupa placulu Spailoru. Dēca Romãni in sa votisēza liberi, dupa convingere — on. comisiune esclude pre Romãni dela alegere, cari au $9\frac{1}{2}$ $13\frac{1}{2}$ — și 16 lantie de pamentu cã proprietate, sub acelu pretestu, dupa cum suna indorsat'a, ca de vre-o cãti-va ani, unu patrariu de sesie nu da un'a suta fiorini venitu anualu. Asiã e, — ca acelu venitu nu da nici dōne sesii, in sa legea le da dreptulu, dar on. com. nu ia in prejudecare, ca de vre-o cãti-va ani, brum'a strica fructulu vilioru, și celu ce are 10 lantie abiã capeta 20 acōve de vinu, unde elucru si spesele lui, dara vorda e de venitu curatu? intrebe on. comisiune pre acelu contractualistu si i va responde, ca are venitu curatu tōm'a o datorie limpede. Dar acēt'a si celu mai prostu scie, ca unu economu care are unu patrariu de sesie, singuru e in stare cu prunci lui alu lucrã, fãra de a platì cui-va unu cruceriu urmēza ca acest'a mai multu venitu pōte avē decātu unu contractualistu, a cãrui stare legiie din 1848 inca nu i-aufavorit'o, ba inca i denēga dreptulu de alegere.

Acum sa vedemu subordonatele organe, observēza mandatulu Esc. Sele Tavernicului și a illustr. Sele D. Comite supremu? in diu'a de 30 Nov. c. n. mergendu noi la Orezidorfu pentru alegerea ablegatulu d. Szolgabirou Zsupunski și Medvetzchi a esitu afara din comuna intru intempnarea poporului romãnu din Szečeny cu germani inarmati, cã pre celu d'antãiu, sa-lu respinga dela intrare. Unu germanu a descãrcatu pistolulu intre Romãni, Romãni au prinsu pre Germanu, și i-au luatu pistolulu dela elu, l'au predatu Szolgabiroului cu aceste cuvinte: pre noi ne-ai opritu a veni cu arme și bãtiu in mãna, dar dta ai venitu si ai esitu in calea nōstra cu nemi inarmati, si puscati asupr'a nōstra, acum vedemu, ca voi ne-ati inșielatu poruncindu-ne sa venim cu mãnile gōle — acēta elibertate, egalitate și frãtietate? Acum judece on. p. cetitoriu, cine au datu ansa la o neintielegere generala a totu poporului romãnu cu Magiarii, și vedea pentruce Romãni din cerculu Cocot'a seu Orezidorfu n'au votisatu, și pentruce amu protestatu in contr'a alegerei de ablegatu, daru nu suntemu noi pretiui caus'a, și mai cu sēma subscrisulu, dupacum unu corespundinte invidiosu me calumniaza in fōi'a alaturata la Temesvarer Zeitung nr. 279, ci caus'a e chiaru comisiunea conscriitōre, carea cu intrigile fãcute pre fatia-au interitatu poporulu romãnu, și l'au adusu la idea de a protestã in contr'a acelei proceduri nēlegiuite, in contr'a Szolgabireiloru nedisciplinati, și in contr'a alegerei ablegatulu fãra noi. Din aceste aretate se vede cum organele subordinate in locu de a tinē ele disciplina intre poporu, dau ansa la agitatiuni și turburãri; apoi eaca cum se respectēza mandatulu Esc. Sele Tavernicului și a Comitelui supremu.

Sperãmu ca nobil'a natiune magiara cu diplomati'a ei de frunte altmintrelea intielegu legile din 48, nu cum intielegu unii esaltati pre la noi, cari trambitia din gura și prin jurnale in lumea larga, libertate, egalitate, si frãtietate, in sa cum? adeca prin libertate, e liberu a bate pre preoti si pre poporu, cari nu alegu pre acel'a intru care n'au incredere; egalitate intru platirea contributiunei si in darea fiiloru pentru apararea patriei și mai cu sēma a bunuriloru domnesci, dar frãtietatea a lupului cu mielulu; cãci candu Romãni ceru sa le fia respectata limb'a in Comitatu si dicasterii și mai cu sēma in comune și in Comitaturi unde e majoritatea lor, și candu ceru sa aiba oficialiti in cercurile compactu de Romãni, seu voru sa-si alēga vre-unu ablegatu romãnu in care au incredere, ca le va aparã in dieta interesele natiunale și religiuariē; atunci suntu buitogatai atunci ei turbura și le da prin intrigi ansa la versãri de sãnge și omoruri, apoi fiindu ei și numai ei in ofiții, facu relatii dupa placu dar nu dupa dreptate, fara pre Romãni ii acusa i denuntēza de turburatori și vinovati; apoi noi multiamimu de treimea cuvinteloru trambitiate.

Sperãmu, ca la diet'a din Pest'a, diplomati magiari, dupa cum vedemu si bun'a intentiune a Esc. Sele Tavernicului, cu impreuna intielegere a ablegatiloru dietali voru lucrã intr'acolo, cã sa puna o data capetu intrigiloru și machinatiuniloru, ca in viitoriu sa nu se mai faca intre fii patriei versãri de sãnge; si omoruri, si fãre salutaru aru fi, dēca fia-care natiune deosebi sa-si alēga ablegati cãti i s'aru cuveni; neavendu amestecu cu alte natiuni, seu de unde nu, celu putinu in fiacare Comitatu sa se hotarēscã pentru fiacare cercu de alegere un'a comisiune micsta constatōre din barbati intru cari poporulu sa aiba incredere pentru conscriere, si aceea sa fia impoterita dela Co-

mitate, ca amblându din comuna in comuna, se provóce poporul indreptatit la alegere, si dupace comisiunea s'au convinsu ca toti inscriis au dreptu la alegere, si coramiséza acelu protocolu, si la diu'a destinata pentru alegerea ablegatului, celu multu doispredece barbati din fiacare comuna sa se aléga, prelânga protocolulu coramisatu sa fia provediuti si cu unu atestatu plenipotentiatu intaritu prin magistratulu comunalu cu sigilulu si cu subscrierea alegatoriloru cá acei'a au dreptulu a predá lóte voturile din Comun'a loru la comisiunea alegatóre si a votisá cutáru'a candidatulu de ablegatu, si altui'a nu.— Si credu ca in asiá modu poporul aru avea mare usurate, cá n'aru perde tempulu calatorindu la loculu indreptatu pentru conscriere; de alta parte neadunandu-se multimea poporului la unu locu, nu s'aru putea dá ansa la neintielegeri si versári de sânge, cáci nelucrandu-se asiá, ordinea buna si pacea intre fii; patriei nici cându va fi in armonia fratiasca, dar nici art. V din an. 1848 nici ordinationile inaltulu Guvernu emise sub nr. 73991 a. c. § 42 nici candu voru avea valóre; ci procedurile pâna acum'a eseriote in Ungari'a la alegerea ablegatoriloru, voru fi numai spre scandel'a Europei civilizate. Nicolau Muraru, parochu român.

Din Itali'a. Reforma religioasa. Suntu acum mai multi ani decându s'a ivitu in Itali'a miscári religiu-narie reformatórie. Dupa cum se va vede si din cele espuse mai la vale, miscárilé acelea au inaintatu asiá de tare încátu s'a formatu dóue reuniuni, in Neapolea un'a si alt'a in Florenti'a. Eata ce aflámu in Ev. Wbl. in privinti'a acést'a : „Cele dóue reuniuni religiose reformatóre din Neapole si Florenti'a si au publicatu programulu. Cea dela Neapolea e subinsemnata de pater Prota si pórtá titulu : Memorialulu societátié de emancipatiune si ajutorire imprumutata a preotiloru italiani. Ideile fundamentali suntu la amendoi aceleasi. Mai antáiu esprima acelea, ca toti publicistii, filosofii si scriitorii cei mari italiani, a cároru spiritu chiaru, au prevediutu evenemintele provedentiali, cari acum au intratu in fiintia, aru fi recunoscutu ponderositatea unei innoiri religiose, carea este sufletulu celei nationale si atât'a de necesaria, încátu fâra de dens'a tóte propasirile castigate pâna acum aru fi puse iarasi in intrebare. Dupa acést'a formuléza conditionile neaperatu de lipsa pentru o atare innoire religioasa in tipulu urmatoriu :

1) Imbunatatirea jurisdictiunei si disciplinei preotiesci in biseric'a rom. cat. cu scopu de a esoperá eliberarea preotiloru si a laiciloru de sub jugulu teocratiei.

3) Conchiamarea unui conciliu (sinodu) generalu.

3) Liturgi'a in limb'a poporului; liber'a latre a bibliei.

4) Cassarea celibatului silitu.

5) Libertatea marturisirei (espovedaniei) sacramentale.

6) Concederea deplinei libertáti a consciintei.

Prin implinirea conditioniloru acestor'a s'aru realisá „opulu celu mare de renascerea morale a crestinetátié.“

Asiá vréu sa dica acesti reformatori italiani ai bisericeii apusene. Noi din mai multe cause fundate, si cu deosebire pentru acea cauza principala ne indoimu despre sporiulu acestor reforme intentionate, cáci ele suntu mai multu nisce ideé luate nu din terenulu positivu alu bisericeii catolice, ci din terenulu speculativu alu civilizatiunei de astadi, care nu e apta a inaintá scopuri religiose, si este aplecatu a produce numai chausuri, de care lumea politica este pretutindenea ingrecata. Nimic'a mai bine nu potu face astadi barbati eclesiastici, decátu aceea, cá positivitatea vechia a bisericeii crestine sa o ingradésca astfelu cu bariéri tari, încátu chausurile lumei politice sa nu póta strabate preste ele. R.

Nr. 55.—2

EDICTU.

Prin care Fornade Saft'a din Offenbai'a Comitatulu Albei Iulie, de rel. gr. or. carea de 13 ani, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu seu barbatu Pufu Todoru din Offenbai'a gr. or. se provóca dela datulu mai de josu, in terminu de 1 anu si 1 dí sa se infatisieze inaintea Scaun. protop. gr. or. a Tractulu Lupsiei, cáci la din contra la actionea sotuluului seu se va decide si in absentia ei cele ce prescriu SS. Canóne. Offenbai'a 19 Novembre 1865.

Nicolau Fodoreanu, Adm. protop.

Din caus'a S. S. serbatori nrulu urmatoriu va esí joi in 30 Decembre.

SEPTEMANA' A ULTIMA

SPRE CUMPARAREA DE SORTI PENTRU A NOU'A

LOTERIA MARE

FILANTROPICA, GARANTATA PRIN DIREPTIUNEA C. R. A VENITELORU DE LOTERIE,

CAREA CUSTÁ DIN 10419 CASTIGURI

In suma totala de florini in valuta austriaca

3 0 0 0 0 0

Intre cari intáiu nimeritoriu de frunte cu

80000 f.

alu doilea

25000 f.

treilea

10000 f.

apoi 2 nimeritori câte 5000 fl., 3 câte 4000 fl., 4 câte 3000 fl., 5 câte 2000 fl., 20 câte 1000 fl., 28 câte 500 fl., 38 câte 200 fl., 76 câte 100 fl., 170 câte 50 fl., 5000 castiguri de seriei câte 10 fl. si 5000 câte 5 fl.

Sortirea va urmá nerevocaveru
In 9 Gerariu 1866.

Pretiuu unui sortiu
3 florini in valuta austriana.

Loteria nu privata ei de statu.— E numai unu feliu de sortiu fâra distingere de plase.— Numai unu pretiu de sorti.— Fia-care sortiu jóca intr'o singura sortire la tóte castigurile.— Fia-care numeru de sortiu alu unei seriei trase póte face si unu nimeritoriu de frunte pe lângá castigulu de seria.— Indata dupre sortire se va emite consemnaciunea castiguriloru.— Patru-spre-diece díle dupre sortire se voru respunde castigurile la cass'a loteriei in Vienn'a (Salzgries Nr. 20) pe lângá infatisiarea sortiului originalu, detragendu-se cuveninti'a legala de 6¼ procente dela sum'a de castigu, nefiindu asiá dara de lipsa a lipi timbre pre sortiulu de castigu.— Tóte castigurile, cari din ori si care cauza nu se voru radicá pâna in 6 luni dupre sortire, asiá dara pâna la 9. Iulie 1866, voru decadá dupre § 10 a programulu de jocu, in favórea socpului, cáruia s'a dedicatu preagratiosu venitululu curatu alu acestei loterii.— Cele mai deaprópe se potu vedé din programulu de jocu, carele se afla la tóte organele de vendiare, si care se va dá pre lângá sortii cumparati.

Nr. 56.—2

Directiunea c. r. a veniteloru de loteria in Vienn'a.